

Затверджено
рішенням другої (позачергової)
сесії районної ради
восьмого скликання від 24.12.2020

Районна Програма «Ніжинщина для дітей» на 2021-2025 роки

I. Загальна частина

Впродовж останніх років досягнуто певного прогресу у сфері соціального захисту дітей та сімей з дітьми, зокрема, підвищено розмір державної допомоги при народженні дитини, запроваджено державну допомогу при усиновленні дитини, створено єдину базу даних дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, збільшено виплати на утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначено порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, вдосконалено процедуру усиновлення дітей, розпорядженням Кабінету Міністрів України затверджено план заходів з реалізації II етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки.

Вжиті заходи дозволили зменшити безпритульність дітей, активізувати усиновлення дітей громадянами України, забезпечити пріоритетність національного усиновлення над міждержавним. Унаслідок розвитку сімейних форм виховання значно зменшилася кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих у заклади для таких дітей.

Водночас актуальним залишається питання щодо поліпшення ефективності діяльності органів виконавчої влади, органів опіки та піклування, спрямованої на профілактику соціального сирітства, розроблення комплексних соціальних послуг для дітей, позбавлених батьківського піклування, та сімей з дітьми, які опинилися в складних життєвих обставинах, упровадження нових технологій соціальної роботи з такими дітьми та сім'ями.

На сьогодні найбільш соціально вразливими є сім'ї з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, насамперед сім'ї, де батьки з певних причин (через тривалу хворобу, інвалідність, малозабезпеченість, безробіття тощо) не можуть забезпечити належного утримання та догляду за дитиною; сім'ї з дітьми, де члени сім'ї є особами з особливими потребами;

сім'ї з дітьми, де батьки є трудовими мігрантами; сім'ї з дітьми, де батьки ухиляються від виконання батьківських обов'язків; сім'ї, в яких дитина або декілька дітей відібрані за рішенням суду від батьків без позбавлення їх батьківських прав. До групи ризику також можуть потрапити сім'ї опікунів чи піклувальників, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, сім'ї, в які тимчасово влаштовані діти, які залишилися без піклування батьків або осіб, що їх замінюють. Відсутність належної превентивної соціальної роботи з такими сім'ями призводить до втрати виховного потенціалу сім'ї, позбавляє дитину можливості виховуватися в родині.

З метою організації результативної роботи з профілактики соціального сирітства, розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, удосконалення системи соціальної роботи з сім'ями, що мають дітей і перебувають у складних життєвих обставинах, необхідно забезпечити комплексний підхід до вирішення цих питань.

Ця Програма має на меті об'єднати в єдину систему зусилля органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в районі щодо захисту прав дітей.

II. Мета і завдання Програми

«Ніжинщина для дітей» на 2021-2025 роки

Метою Програми є забезпечення оптимального функціонування цілісної системи захисту прав дітей в районі відповідно до вимог законодавства, подолання дитячої безпритульності і бездоглядності, запобігання сирітству, створення умов для всебічного розвитку та виховання дітей.

1. Охорона здоров'я та формування здорового способу життя дітей:

1.1. Охорона здоров'я.

Мета: створення умов для народження здорової дитини, збереження здоров'я кожної дитини протягом усього періоду дитинства, забезпечення доступу до високоякісних медичних послуг.

Основні завдання:

- забезпечення рівного доступу всіх жінок незалежно від місця проживання та соціального статусу до високоякісних медичних послуг, що надаються вагітним, створення умов для безпечних пологів, для чого:
 - створення безпечного та сприятливого середовища для розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя;
 - сприяти досягненню рівня виключно грудного вигодовування не менш як 60 відсотків дітей віком до шести місяців;
 - знизити рівень смертності дітей віком до п'яти років;

- здійснення реорганізації системи охорони здоров'я дітей і матерів, надаючи пріоритет розвитку мережі закладів первинної безкоштовної медико-санітарної допомоги, та вдосконалення системи спеціалізованої медичної допомоги відповідно до міжнародних стандартів.

Виконавець: КНП «Ніжинський районний центр первинної медико-санітарної допомоги», КНП «Ніжинська центральна районна лікарня».

1.2. Протидія ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та наркоманії.

Мета: обмежити поширення серед дітей ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та наркоманії.

Основні завдання:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби з туберкульозом, наркоманією, ВІЛ/СНІДом, захисту прав ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД дітей, зменшення небезпеки інфікування ВІЛ-уразливих категорій дітей;

- забезпечити доступ до відповідної інформації та комплексу послуг для зменшення ризику інфікування ВІЛ, а також до лікування та догляду не менш як за 75 відсотками неповнолітніх дітей, які опинилися в скрутних життєвих обставинах;

- забезпечити зменшення до 5 відсотків показника передачі ВІЛ від матері до дитини;

- забезпечити доступ не менш як 95 відсоткам ВІЛ-інфікованих жінок до послуг із запобігання передачі ВІЛ від матері до дитини;

- підвищення рівня обізнаності населення щодо ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та наркоманії, формування толерантного ставлення до ВІЛ-інфікованих, хворих на СНІД і наркоманію дітей, для чого:

- щороку проводити в засобах масової інформації інформаційну кампанію, спрямовану на формування толерантного ставлення до ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД дітей;

- щороку проводити в засобах масової інформації інформаційну кампанію, спрямовану на формування громадської думки щодо наслідків наркотичної залежності та неприйнятності будь-яких форм розповсюдження наркотиків.

Відповідальні: КНП «Ніжинський районний центр первинної медико-санітарної допомоги», КНП «Ніжинська центральна районна лікарня», територіальні громади.

1.3. Оздоровлення та відпочинок.

Мета: реалізація права кожної дитини на оздоровлення та відпочинок шляхом запровадження комплексу спеціальних заходів соціального,

виховного, медичного, гігієнічного, спортивного характеру, спрямованих на поліпшення та зміцнення стану здоров'я дітей, організацію їх змістовного відпочинку.

Основні завдання:

- забезпечити оздоровлення та організований відпочинок в дитячих оздоровчих закладах не менш як 70 відсотків дітей шкільного віку;
- забезпечити оздоровлення та організований відпочинок всіх дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
- забезпечити оздоровлення та організований відпочинок не менш як 70 відсотків дітей із малозабезпечених, багатодітних та неповних сімей;

Відповідальні: відділ культури, сім'ї, молоді та спорту районної державної адміністрації, територіальні громади.

2. Освіта.

Мета: створення рівних умов для доступу кожної дитини до високоякісної освіти (дошкільної, загальної середньої, позашкільної) для забезпечення розвитку особистості, суспільства і держави.

Основні завдання:

- забезпечення 100% охоплення дітей шкільного віку освітніми послугами;
- забезпечення всіх дітей-інвалідів послугами навчальних закладів незалежно від стану здоров'я цих дітей та їх місця проживання і виховання.

Відповідальні: відділ освіти районної державної адміністрації, територіальні громади.

3. Захист прав дітей різних категорій.

3.1. Соціальне забезпечення та підтримка сімей з дітьми.

Мета: створення умов для утвердження в суспільстві сімейних цінностей, матеріального забезпечення сімей з дітьми, забезпечення їх морального здоров'я, виховання відповідального батьківства та запобігання соціальному сирітству.

Основні завдання:

- підвищення рівня народжуваності;
- подолання бідності серед дітей та сімей з дітьми;
- заохочення трудової активності сімей з дітьми, підвищення рівня економічної спроможності сімей з дітьми та посилення їх соціального захисту;
- підвищення рівня культури сімейних стосунків і відповідальності батьків за виконання своїх обов'язків шляхом активізації участі батьків у семінарах, тренінгах, що сприяють формуванню сімейних цінностей;

- забезпечення розвитку та доступності соціальних послуг для сімей з дітьми;

- розроблення та впровадження системи підготовки дітей і молоді до сімейного життя та відповідального батьківства з урахуванням моральних засад та традиційних цінностей українського суспільства, спрямованої на зміцнення сім'ї та морального здоров'я дітей в районі.

Відповідальні: служба у справах дітей районної державної адміністрації, територіальні громади.

3.2. Запобігання соціальному сирітству, подолання бездоглядності та безпритульності серед дітей.

Мета: організація результативної роботи щодо запобігання соціальному сирітству, реабілітації бездоглядних та безпритульних дітей, розвитку сімейних форм виховання дітей, позбавлених батьківського піклування, бездоглядних та безпритульних, схильних до бродяжництва.

Основні завдання:

- удосконалення системи соціальної роботи з сім'ями, що мають дітей і опинилися в складних життєвих обставинах;

- запобігання соціальному сирітству дітей з раннього віку;

- запобігати відмові батьків від дітей раннього віку, в тому числі дітей з вродженими вадами розвитку;

- своєчасно виявляти бездоглядних та безпритульних дітей, влаштовувати їх на виховання в заклади сімейного типу та соціального захисту;

- встановлювати статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, не пізніше як через два місяці після виявлення дитини, яка залишилася без батьківського піклування;

Відповідальні: служба у справах дітей районної державної адміністрації, Ніжинський ВП ГУНП України в Чернігівській області, територіальні громади.

3.3. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Мета: створення умов для реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї.

Основні завдання:

- забезпечення функціонування системи моніторингового нагляду за захистом прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

- забезпечення функціонування єдиної інформаційно-аналітичної системи „Діти”;

- розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (усиновлення, опіка та піклування, прийомних сімей).

Відповідальні: служба у справах дітей районної державної адміністрації, відділ освіти районної державної адміністрації, територіальні громади.

3.4. Захист дітей-інвалідів.

Мета: забезпечення соціального захисту дітей-інвалідів, надання високоякісних психологічних, соціально-педагогічних, соціально-медичних, юридичних, інформаційних та інших послуг дітям-інвалідам та сім'ям, які ними опікуються, створення умов для реалізації їхнього особистісного потенціалу.

Основні завдання:

- створення умов для виховання та догляду за дитиною-інвалідом у сім'ї;
- надання допомоги і підтримки дітям-інвалідам, забезпечення їх соціального супроводу з метою самореалізації;
- психологічних, соціально-педагогічних, соціально-медичних, юридичних, інформаційних та інших послуг - усім дітям-інвалідам відповідно до потреби;
- волонтерської допомоги - не менш як 80 відсоткам дітей-інвалідів відповідно до потреби.

Відповідальні: управління соціального захисту населення районної державної адміністрації, території громади.

3.5. Захист дітей-біженців, дітей, які перебувають на території району без законних представників, та дітей без громадянства.

Мета: забезпечення соціальної адаптації дітей, які є шукачами притулку без супроводу дорослих, та дітей з родин біженців, дітей, переміщених з тимчасово окупованої території та зони проведення антитерористичної операції.

Основні завдання:

- створення умов для влаштування дітей-біженців, дітей, які перебувають на території району без законних представників, та дітей без громадянства, сприяння їх об'єднанню з сім'ями;
- забезпечення доступу дітей, які перебувають на території району без законних представників, дітей-біженців та дітей, переміщених з тимчасово окупованої території і зони проведення антитерористичної операції до навчання (у школі або за індивідуальною навчальною програмою) і програм розвитку особистості.

Відповідальні: служба у справах дітей районної державної адміністрації, відділ освіти районної державної адміністрації, територіальні громади.

3.6. Боротьба з використанням дитячої праці.

Мета: запобігання найгіршим формам дитячої праці та їх ліквідація шляхом запровадження ефективних економічного, правового і соціального механізмів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства щодо застосування праці дітей.

Основні завдання:

- забезпечення реалізації права дитини на захист від економічної експлуатації та від виконання будь-якої роботи, що може бути небезпечною для її здоров'я, стати перешкодою у здобутті нею освіти чи завдавати шкоди фізичному, розумовому, духовному і моральному розвитку;

- запровадити систему моніторингу застосування дитячої праці на підприємствах в установах, організаціях усіх форм власності;

- забезпечити надання послуг з фізичної, психічної і духовної реабілітації дітей, які були залучені до найгірших форм дитячої праці;

Відповідальні: служба у справах дітей районної державної адміністрації, територіальні громади.

3.7. Запобігання торгівлі дітьми, сексуальної експлуатації, інших форм жорстокого поводження з ними.

Мета: запобігання торгівлі дітьми, сексуальної експлуатації, інших форм жорстокого поводження з ними; створення умов для ефективної реабілітації дітей.

Основні завдання:

- підвищення ефективності профілактичної та роз'яснювальної роботи серед батьків з метою запобігання жорстокому поводженню з дітьми;

- удосконалення процедур щодо виявлення дітей, які потерпіли від сексуальної експлуатації, інших форм жорстокого поводження з ними;

- забезпечення функціонування системи захисту дітей від жорстокого поводження, проведення відповідної профілактичної роботи.

Відповідальні: відділ культури, сім'ї, молоді та спорту районної державної адміністрації, служба у справах дітей районної державної адміністрації, Ніжинський ВП ГУНП України в Чернігівській області, територіальні громади.

3.8. Захист прав дітей, які вчинили правопорушення.

Мета: профілактика правопорушень з боку дітей, значне зменшення кількості злочинів, вчинених дітьми.

Основні завдання:

- активізація профілактичної роботи з метою запобігання правопорушенням у дитячому середовищі;
- запровадити у практику новітні методи та форми роботи з дітьми, схильними до правопорушень;
- підвищити рівень обізнаності дітей шкільного віку з правових питань;
- вдосконалення моніторингу щодо стану дитячої злочинності та злочинів, вчинених проти дітей.

Відповідальні: служба у справах дітей районної державної адміністрації, відділ освіти районної державної адміністрації, Ніжинський відділ поліції ГУНП України в Чернігівській області, територіальні громади.

III. Фінансове забезпечення.

Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок загального обсягу асигнувань районного бюджету, передбаченого головним розпорядником коштів, територіальним громадами в межах укрупненого району та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

IV. Очікувані результати виконання Програми.

- запровадження на районному рівні системи захисту дітей та збереження їхнього здоров'я;
- створення умов для повноцінного життя в суспільстві дітей-інвалідів та дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, для здобуття ними освіти, для їх подальшого працевлаштування;
- активізація процесу формування у дітей здорового способу життя, забезпечення їх широкого залучення до фізичної культури і спорту;
- створення системи надання дітям психологічних, соціально-педагогічних, соціально-медичних, юридичних, інформаційних та інших послуг незалежно від місця проживання;
- поширення практики сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- створення умов для активізації національного усиновлення;
- посилення боротьби щодо запобігання торгівлі дітьми, здійснювання їх захисту від сексуальної експлуатації, інших форм жорстокого поводження;
- активізація діяльності виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадськості щодо підтримки сімей з дітьми;
- пропагування національної культури та духовної спадщини, національно-патріотичного виховання дітей, проведення роботи з виявлення та підтримки обдарованих дітей;
- забезпечення широкої участі дітей у житті суспільства;

- активізація діяльності територіальних громад в питаннях захисту прав дітей;

- забезпечення поширення соціальної реклами та широкого висвітлення в засобах масової інформації питань соціально-правового захисту дітей, дотримання положень Конвенції ООН про права дитини та плану заходів з реалізації II етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки.